

Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta
Hospodářská politika a správa
Obor: Finance

Seminární práce do předmětu **Bankovníctví**

Námět: Bankovní skupina, kapitálové propojení bank

Přednášející: doc. Ing. Božena Petrjanošová, CSc.

Školitel: doc. Ing. Jaroslav Sedláček, CSc.

Autor: Alois Konečný

Ročník: první

Duben 2007

Obsah

<u>OBSAH</u>	2
<u>SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A DALŠÍCH PRAMENŮ</u>	2
<u>SEZNAM TABULEK</u>	3
<u>SEZNAM GRAFŮ</u>	3
<u>ÚVOD</u>	4
<u>1. VZÁJEMNÉ ÚVĚRY A VZÁJEMNÁ DEPOZITA BANK</u>	5
<u>2. VZÁJEMNÉ KAPITÁLOVÉ ÚČASTI BANK</u>	8
<u>2.1. ČESKÉ PRÁVNICKÉ OSOBY</u>	8
<u>2.2. ZAHRANIČNÍ PRÁVNICKÉ OSOBY</u>	9
<u>3. KAPITÁLOVÁ PROVÁZANOST BANK A PRŮMYSLVÉHO SEKTORU</u>	13
<u>ZÁVĚR</u>	15

Seznam použité literatury a dalších pramenů

1. Česká národní banka [on-line]. 2007, [cit. 10. dubna 2007]. Dostupné na: www.cnb.cz
2. Česká pojišťovna, a.s. [on-line]. 2007, [cit. 10. dubna 2007]. Dostupné na: <http://www.cpas.cz/>
3. Česká spořitelna, a.s. [on-line]. 2007, [cit. 10. dubna 2007]. Dostupné na: www.csas.cz
4. Československá obchodní banka, a.s. [on-line]. 2007, [cit. 10. dubna 2007]. Dostupné na: www.csob.cz
5. eBanka, a.s. [on-line]. 2007, [cit. 10. dubna 2007]. Dostupné na: www.ebanka.cz
6. Finexpert.cz [on-line]. 2007, [cit. 10. dubna 2007]. Vydavatel Computer Press, a. s. Dostupné na: www.Finexpert.cz
7. Komerční banka, a.s. [on-line]. 2007, [cit. 10. dubna 2007]. Dostupné na: www.kb.cz
8. POLOUČEK, S., A KOL.: *Bankovníctví*. 1. vyd. Praha; C. H. Beck, 2006. 716 stran. ISBN 80-7179-462-7
9. POLOUČEK, S.: *České bankovníctví na přelomu tisíciletí*. 1. vyd. Ostrava-Zábřeh; Ethics, 1999. 208 stran. ISBN 80-238-3982-9
10. Raiffeisenbank a.s. [on-line]. 2007, [cit. 10. dubna 2007]. Dostupné na: www.rb.cz
11. Raiffeisen Zentralbank Österreich AG [on-line]. 2007, [cit. 10. dubna 2007]. Dostupné na: www.rzb.at

12. *Vyhláška č. 347/2006 Sb. České národní banky ze dne 31. května 2006, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o finančních konglomerátech*
13. *Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů*
14. *Zákon č. 563/1991 Sb. ze dne 12. prosince 1991 o účetnictví ve znění pozdějších předpisů*
15. *Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách ve znění pozdějších předpisů*

Seznam tabulek

Tabulka č. 1.: Podíl pohledávek za bankami na celkových aktivech vybraných bank (v %) ..5	
Tabulka č. 2.: Podíl pohledávek za jinými bankami v České republice na celkových aktivech bankovního sektoru v letech 1994 – 1998.....6	6
Tabulka č. 3.: Podíl pohledávek za jinými bankami v České republice na celkových aktivech bankovního sektoru v letech 2003 – 2006.....6	6
Tabulka č. 4.: Struktura celkové rozvahy bankovního sektoru podle skupin bank k 31.12.20067	7
Tabulka č. 5.: Zahraniční účast v českém bankovníctví9	9
Tabulka č. 6.: Aktuální akcionářská struktura České spořitelny k 31.12. 2006.....10	10
Tabulka č. 7.: Největší akcionáři Komerční banky, a. s., k 31. prosinci 2006.....11	11

Seznam grafů

Graf č. 1.: Struktura akcionářů ČS k 31. 12 199910	10
--	----

Úvod

V současné době se stále častěji stáváme svědky propojování jednotlivých institucí a to jak v bankovním, tak i v ostatních sektorech ekonomiky. Jednotlivé podnikatelské subjekty jsou stále více provázány, což má bezprostřední vliv na stabilitu a zranitelnost bankovního sektoru a také to ovlivňuje jeho efektivnost a životaschopnost. Tato provázanost totiž narušuje konkurenci, nabídku služeb a z pohledu klienta zejména jejich ceny. Společnosti se mohou propojovat různými způsoby, ať už různými typy fúzí, akvizicí, či při privatizaci (u nás zejména při kuponové privatizaci).

Pokud se chceme bavit o kapitálovém propojení bank a bankovní skupině (resp. skupině jako takové), měli bychom si je nejprve přesně vymežit. Podle § 2 Vyhlášky č. 347/2006 Sb.¹ se rozumí kapitálovým propojením vztah vyplývající z podílu jedné osoby na vlastním kapitálu jiné osoby nebo vztah mezi věřitelem a dlužníkem vzniklý z podřízeného dluhu. § 13 této vyhlášky dále ve druhém odstavci říká, že operacemi, jejichž výsledkem je kapitálové propojení osob ve skupině, jsou zejména peněžité nebo nepeněžité vklady do základního kapitálu, rezervních či kapitálových fondů, či vznik podřízených pohledávek. V důsledku kapitálového propojení osob ve skupině mohou probíhat další operace, zejména převod zisku nebo jeho části, či převod z rozdělení jiných vlastních zdrojů.

Ekonomické subjekty jsou v současné době propojeny několika různými způsoby. Může to být například formou vzájemných úvěrů a vzájemných depozit bank. Tento typ je rozebrán v první části.

Druhá část se bude zabývat vzájemnými kapitálovými účastmi bank v rozdělení na české právnické osoby a zahraniční právnické osoby.

Třetí část pojedná o kapitálové provázanosti bank a průmyslového sektoru a to jak teoreticky, tak zejména z praktického pohledu.

V závěru shrnu získané poznatky platné pro české bankovní prostředí.

¹ Vyhláška č. 347/2006 Sb. České národní banky ze dne 31. května 2006, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o finančních konglomerátech

1. Vzájemné úvěry a vzájemná depozita bank

V České republice i v dřívějším Československu má vysoký podíl vzájemně poskytovaných úvěrů dlouhou historii, což bylo způsobeno relativně úzkou specializací několika málo bank před rokem 1990 a na počátku devadesátých let. Jednalo se zejména o Českou spořitelnu (dále jen ČS) a o Českou pojišťovnu (dále jen ČP). Obě tyto instituce díky svému širokému záběru získávaly velké množství financí, které však nedokázaly efektivně investovat, a tak je poskytovaly zejména Státní bance československé a po roce 1990 prostřednictvím mezibankovního trhu i nově vznikajícím bankám. V následující Tabulce č. 1 můžeme vidět, jak se měnil podíl pohledávek za jinými bankami na celkových aktivech některých bank.

Tabulka č. 1.: Podíl pohledávek za bankami na celkových aktivech vybraných bank (v %)

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Česká spořitelna	47,5	37,7	35,3	21,4	24,3	-	-
ČSOB	17,3	23,3	22,4	24,1	27,2	14,5	44,7
Komerční banka	11,3	9,8	9,7	13,9	24,7	25,3	30
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	
Česká spořitelna	-	24,4	4,6	14,8	13,3	15	
ČSOB	20,6	20	23,8	21	18,1	11,1	
Komerční banka	30,4	36,4	44,9	44,3	49,4	48	

Pramen: Hodnoty do roku 1998 jsou čerpány z Pramene [9], hodnoty pro roky 1999 – 2005 byly získány vlastním výpočtem na základě údajů výročních zpráv příslušných institucí (Prameny [3],[4] a [7]). Údaje týkající se České spořitelny v letech 1998 – 2000 se mi bohužel nepodařilo získat.

Na těchto číslech můžeme vidět několik zajímavostí. ČS se v devadesátých letech minulého století intenzivně snažila změnit situaci a být aktivnější v úvěrové a investiční politice. V novém tisíciletí se jí už i přes výrazný výkyv v letech 2001 a 2002 daří tento trend udržet a pohledávky za bankami se pohybují na relativně nízké úrovni. Zcela opačný trend však můžeme vidět u podílu pohledávek na celkových aktivech u Komerční banky (dále jen KB). U ní tento ukazatel rostl téměř setrvale v celém sledovaném období a to z původních 11,3 % v roce 1993 až na závratných 48 % v roce 2005. Je otázkou nakolik se to projevuje

v ziskovosti KB, je však jisté, že to ukazuje na velkou provázanost KB s ostatními bankami. U Československé obchodní banky tento ukazatel do přelomu tisíciletí spíše rostl, později zahájil sestupný trend.

Pokud by nás zajímalo, jak je na tom bankovní odvětví jako celek, pak odpověď najdeme v Tabulce č. 2 a č. 3.

Tabulka č. 2.: Podíl pohledávek za jinými bankami v České republice na celkových aktivech bankovního sektoru v letech 1994 - 1998

	1994	1995	1996	1997	1998
Celkové pohledávky za jinými bankami (v mil. Kč)	316013	327809	389389	503507	493758
Podíl na aktivech bankovního sektoru (v %)	21,1	17,5	18,9	21,7	20,0

Pramen [8]

Tabulka č. 3.: Podíl pohledávek² za jinými bankami v České republice na celkových aktivech bankovního sektoru v letech 2003 - 2006

	31.12.2003	31.12.2004	31.12.2005	31.12. 2006
Aktiva celkem (v mil. Kč.)	2 527 707	2 635 554	2 954 369	3 150 699
3. Pohledávky za bankami	756 953	825 455	919 851	734 210
a) splatné na požádání	40 260	50 729	46 503	99 634
b) ostatní pohledávky za bankami	716 693	774 726	873 347	634 576
 Podíl na aktivech bankovního sektoru (v %)				
3. Pohledávky za bankami	29,9	31,3	31,1	23,3
a) splatné na požádání	1,5	1,9	1,5	3,2
b) ostatní pohledávky za bankami	28,4	29,4	29,6	20,1

Pramen: Zpráva České národní banky a vlastní výpočty na základě této zprávy³

Z nich vidíme, že pohledávky za ostatními bankami v bankovním sektoru jako celku v absolutní hodnotě rostly. V prvním i druhém období se podíl těchto pohledávek na celkových aktivech držel na přibližně stejné úrovni, výrazně však vzrostl mezi lety 1998 – 2003, pro které bohužel nebyly údaje. Pokles v roce 1998 byl velmi mírný a souvisel spíše

² Jedná se o pohledávky všech bank, které měly 31.12.2006 platnou bankovní licenci.

³ Zpráva čerpána z Pramenů [1]

s celkovým omezováním poskytování úvěrů a krachem řady malých bank. Výrazný byl ale pokles v roce 2006, nad jehož příčinami by bylo určitě zajímavé se zamyslet.

Z pohledu provázanosti a rizikovosti českého bankovního sektoru jako celku se situace v posledních letech příliš nezměnila, i když možná by se dalo říci, že se jedná o čím dál více provázané odvětví. Podstatná část zdrojů bank je stále poskytována ostatním bankám prostřednictvím mezibankovního trhu, přičemž se ale mění struktura bank, které na mezibankovním trhu zdroje získávají. Výrazně se snížil podíl malých bank, naopak nejvýrazněji se na mezibankovním trhu snaží získat kapitál pobočky zahraničních bank. Jak však ukazuje Tabulka č. 4 tyto pobočky mají i v aktivech (oproti své velikosti) výrazný podíl vkladů u ostatních bank. To bude zřejmě způsobeno tím, že se jedná o společnosti, které nejsou orientovány na drobnou klientelu a nemají tedy dostatek primárních zdrojů. Jsou to však důvěryhodné subjekty s dobrým hodnocením, které tedy relativně levně a snadno získají zdroje na mezibankovním trhu.

Tabulka č. 4.: Struktura celkové rozvahy bankovního sektoru podle skupin bank
k 31.12.2006

	Banky celkem	v tom v %				
		velké	střední	malé	pobočky zahr. bank	stavební spořitelny
Aktiva celkem	100,00	59,77	16,22	2,29	9,26	12,45
z toho:						
vklady u bank	100,00	46,39	19,01	3,13	25,72	5,75
Pasiva celkem	100,00	59,77	16,22	2,29	9,26	12,45
z toho:						
vklady bank	100,00	40,91	19,44	0,60	38,95	0,09

Pramen: Zpráva České národní banky, čerpaná z Pramene [1]

2. Vzájemné kapitálové účasti bank

2.1. České právnické osoby

Vzájemná kapitálová účast bank na základním jmění jiných bank je další z možností kapitálového propojení bankovních subjektů. Křížové vlastnictví bank bylo v České republice četné hlavně v minulosti. Například do roku 1998 vlastnily akcie KB Investiční a poštovní banka a ČS, které je poté prodaly České pojišťovně. Přitom sama Česká pojišťovna vlastnila 12,98 % akcií ČP. Tato praxe nebyla a není nijak zákonem postihována. Vyjadřuje se k ní pouze Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách ve znění pozdějších předpisů, který v prvním odstavci § 17 říká, že banka nesmí vykonávat kontrolu nad jinou osobou, která není bankou podle tohoto zákona, finanční institucí nebo podnikem pomocných bankovních služeb. Kvalifikovaná účast banky na takovéto jiné osobě nesmí překročit⁴

- a) v jedné právnické osobě 15 % kapitálu banky, a to na individuálním a konsolidovaném základě,
- b) v souhrnu vůči všem osobám 60 % kapitálu banky, a to na individuálním a konsolidovaném základě.

Tyto zákazy neplatí u účasti banky v osobě vzniklé z titulu pohledávky banky za touto osobou, pokud banka drží účast po dobu záchranné operace nebo finanční rekonstrukce této právnické osoby nebo jejího podniku nejdéle 3 roky od jejího nabytí.

Jak se však postupně do dnešních dnů proměňovala vlastnické struktura bank, zdá se, že přímá kapitálová účast českých bank na jiných bankách mírně klesá. Pokud se podíváme do vlastnické struktury podrobněji, vidíme však, že české bankovní subjekty jsou většinou vlastněny jinými zahraničními bankovními skupinami. Pokud by nás zajímala přímá účast české právnické osoby z bankovního sektoru na jiné takovéto právnické osobě, je nejlepším příkladem ČSOB, která vykovává kontrolu mimo jiné nad Hypoteční bankou, a.s., což je první specializovaná hypoteční banka v České republice, která se zaměřuje na financování nemovitostí prostřednictvím hypotečních úvěrů a poskytování komplexních služeb v této oblasti; dále také nad Českomoravskou stavební spořitelnou, a.s., (dále jen ČMSS), což je největší stavební spořitelna na českém trhu, a to jak z pohledu největšího počtu uzavřených

⁴ Tento zákaz neplatí u kvalifikované účasti banky z titulu účasti na vydávání cenných papírů a poskytování souvisejících služeb, pokud kvalifikovanou účast nejdéle 12 měsíců od jejího nabytí. Platí zároveň, že banka je povinna oznámit České národní bance bez zbytečného odkladu nabytí kvalifikované účasti.

smluv o stavebním spoření, tak i z pohledu největšího objemu klientských depozit i největšího objemu poskytnutých úvěrů; a v neposlední řadě nad Patria Finance, a.s., (dále jen Patria), což je jedna z prvních finančních společností se sídlem v Praze, která se zaměřila na služby investičního bankovníctví zahrnující obchodování s cennými papíry na vlastní a na cizí účet, správu finančních aktiv, poradenství při řízení a financování společností a finanční výzkum. Dalšími členy finanční skupiny ČSOB jsou ČSOB Asset Management, a.s., ČSOB Investiční společnost, a.s., ČSOB Leasing, a.s., ČSOB Leasing, a.s., (SR), ČSOB Penzijní fond Progres, a. s., ČSOB Penzijní fond Stabilita, ČSOB Pojišťovna, a. s., ČSOB Poist'ovňa, a.s., ČSOB stavebná sporiteľňa, a.s., ČSOB Factoring a.s. a ČSOB Factoring a.s., (SR). Další členy bankovní skupiny ČSOB a jejich vzájemné kapitálové vazby můžeme vidět v Příloze č. 1 a v Příloze č. 2.

2.2. Zahraniční právnické osoby

S tím, jak v České republice proběhla privatizace bank, se mnoho původně českých bankovních subjektů dostalo do rukou zahraničního kapitálu. Většinou se staly členy silných zahraničních finančně-bankovních skupin, nebo jsou přímo ovládány některou zahraniční bankou. To jak postupně roste zahraniční účast na tuzemských bankách dokumentuje Tabulka č. 5. Z ní je patrné, že podíl zahraničních bank v českém bankovníctví v letech 1995 až 2001 setrvale rostl, a můžeme předpokládat, že ani v dalším období, pro které již ČNB bohužel nepublikovala data, se tento vývoj výrazně nezměnil. Zajímavé také je, že výrazně klesal počet bank v domácím vlastnictví, což bylo zřejmě způsobeno rozprodáváním bankovních subjektů, které byly původně ve státním vlastnictví. Z tohoto vývoje můžeme usuzovat, že český bankovní sektor je stále více propojený s mezinárodním bankovním sektorem, což doufejme povede k jeho větší transparentnosti, stejně jako k větší transparentnosti kapitálového trhu a větší informovanosti obecně.

Tabulka č. 5.: Zahraniční účast v českém bankovníctví

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Podíl aktiv zahraničních bank na aktivech všech komerčních bank v ČR (v %)	16,6	20,9	25,2	28,1	41,9	72,1	89,1	85,8
Počet:								
zahraničních bank ⁵	23	23	24	25	27	26	26	26
českých bank ⁶	31	24	21	19	14	12	11	11

Pramen: The Role of Foreign Banks in Five Central and Eastern European Countries⁷

⁵ Zahraniční bankou se rozumí banka, jejíž akcie jsou nejméně z 50 % vlastněny zahraniční právnickou osobou.

⁶ Domácí, či česká banka je banka podnikající podle českých právních předpisů, která není zahraniční bankou dle předchozí definice.

Jak si za chvíli ukážeme, oproti devadesátým letům se u některých bank zpřehlednila vlastnická struktura jednotlivých bank. Příkladem může být Česká spořitelna, jejíž vlastnickou strukturu v roce 1999 (privatizace byla dokončena v roce 2000) ukazuje Graf č. 1. Zde vidíme, že druhou největší vlastnickou skupinou jsou „ostatní právnické osoby a institucionální investoři“, což je skupina jen obtížně čitelná a definovatelná. Když se ale podíváme na akcionářskou strukturu k 31.12. 2006 (Tabulka č. 6), vidíme, že tato skupina se zmenšila na 0,4 % a 98 % majoritu drží rakouská Erste Bank AG. Podobným sjednocením držby svých akcií si prošla i ČSOB, jejíž vlastnická struktura byla také roztržena až do června 1999, kdy se majoritním vlastníkem ČSOB stala belgická KBC Bank, která je součástí Skupiny KBC. Ta postupně skupovala i další podíly, takže k 31.12. 2006 už držela 98,58 % základního kapitálu, zatímco ostatní akcionáři jen 1,42 %.

Graf č. 1.: Struktura akcionářů ČS k 31. 12 1999

Pramen: ČS, dostupné na <http://www.csas.cz/banka/content/inet/internet/cs/1999-profil.pdf>

Tabulka č. 6.: Aktuální akcionářská struktura České spořitelny k 31.12. 2006

Akcionář	Podíl na základním kapitálu (v %)	Podíl na hlasovacích právech (v %)
Erste Bank	98	99,5
Města a obce České republiky	1,6	0
Ostatní	0,4	0,5

Pramen [3]

⁷ Jedná se o společnou analytickou studii centrálních bank předloženou k projednání na setkání guvernérů pěti středoevropských a východoevropských zemí v Basileji, září 2003. Pramen [1]. Konkrétně dostupné na: http://www.cnb.cz/www.cnb.cz/cz/dohled_fin_trh/bankovni_dohled/bankovni_sektor/analyticke_pub/download/foreign_bank_mk-vem.pdf

Komerční banka, a.s.

Ne všechny banky ale prošly díky privatizaci tímto vývojem. Například Komerční banka měla ještě v roce 1998 deset skupin akcionářů s podílem větším než jedno procento, přičemž druhým největším podílníkem byla (po Fondu národního majetku s 48,7%) skupina „ostatní akcionáři“ s 21,5 %. Až na třetím místě se umístila zahraniční Bank of NY ADR Department se 14,3% a další akcionáři už měli všichni pod čtyři procenta⁸. Také KB prošla privatizací, kdy podíl Fondu národního majetku a některé další postupně přešly do vlastnictví Société Générale S. A. V Tabulce č. 7 však vidíme, že položka „Ostatní“ dokonce narostla. To je zřejmě způsobeno tím, že třetí největší investor The Bank of New York ADR Department je s povolením České národní banky držitelem akcií, ke kterým byly vydány Globální depozitní certifikáty (GDR), jež jsou ve vlastnictví většího počtu zahraničních investorů. Na akcie ve správě The Bank of New York ADR Department přitom připadá pouze 2,18 % základního kapitálu banky. Počet akcionářů banky tedy k 31. prosinci 2006 činil 46 249 právnických a fyzických osob. Je tedy vidět, že vlastnická struktura KB se příliš nevyjasnila, kromě toho, že vynikl jeden majoritní vlastník.

Tabulka č. 7.: Největší akcionáři Komerční banky, a. s., k 31. prosinci 2006

Société Générale S. A.	60,35 %
Investors Bank & Trust Co.	6,98 %
The Bank of New York ADR Department	2,18 %
Ostatní	30,49 %

Pramen: Vlastní konstrukce dle Pramene [7]

eBanka, a.s.

Další z bank, která se stala součástí významné nadnárodní bankovní skupiny je eBanka, a.s. Měli bychom si ale všimnout, v čem je tento případ odlišný od předchozích, a proto se podíváme krátce i do její historie.

V říjnu 1997 převzetím Zemské banky vznikla Expandia Banka jako dceřiná společnost Expandia a.s.; cílem bylo vybudovat silný peněžní ústav, který nabídne klientům široké

⁸ Data jsou k 30.9. 1998 dle pramene [9]

spektrum služeb komerčního bankovníctví. V té době se zaměřila zejména na rozvoj přímého bankovníctví. Ve druhé polovině roku 1999 kapitálově vstupuje do Expandia Banky Česká pojišťovna⁹, v níž banka získává strategického partnera, který jí umožnil plánovaný rozvoj. Vzniká nová strategie banky, kterou charakterizuje expanze do regionů prostřednictvím Klientských center a vývoj nových produktů. V roce 2001 změnila banka svůj název na eBanka, a.s. V roce 2002 se výrazně rozšířila spolupráce v rámci finanční skupiny České pojišťovny. V květnu 2003 eBanka představila veřejnosti tříletý transformační plán, v jehož rámci se v letech 2003 až 2005 přeměnila z čistě internetové banky na univerzální banku. Tato transformace byla úspěšně završena v roce 2005 obratem k trvale ziskovému hospodaření. Na podzim 2006 získala po schválení České národní banky a dalších zodpovědných úřadů v České republice i Rakousku 100% podíl v eBance Raiffeisen International Bank-Holding AG. Zde tedy nepřecházel podíl v české bance do zahraničních rukou privatizací z vlastnictví státu, ale z vlastnictví finanční skupiny, která dlouhodobě deklarovala, že se nechce v oblasti bankovníctví dlouhodoběji angažovat a že eBanka je pouze krátkodobou investicí.

Raiffeisen International je plně konsolidovanou dceřinou společností vídeňské Raiffeisen Zentralbank Österreich AG (RZB). RZB je mateřskou společností RZB Group a zároveň centrální institucí rakouské Raiffeisen Banking Group (RBG). Mezi členy této skupiny, se kterými je vlastně eBanka kapitálově propojená, v České republice patří společnosti nabízející služby z oblasti bankovníctví (Raiffeisenbank a.s.), stavebního spoření (Raiffeisen stavební spořitelna), pojištění (UNIQA pojišťovna) a leasingu (Raiffeisen-Leasing a Raiffeisen-Leasing Real Estate). V Příloze č. 3. lze vidět členy této skupiny mimo ČR.

Nejen eBanka má ale kapitálové vztahy přes svou mateřskou společnost. Další takovou společností je výše zmíněná ČSOB. Její kapitálové propojení je znázorněno v Příloze č. 4.

Banky v České republice jsou však nejen vlastněny, ale i vlastní další společnosti, které jim zákon dovoluje. Například již zmiňovaná Česká spořitelna, a.s. má významný vliv v mnoha společnostech. Jejich seznam můžeme vidět v Příloze č. 5.

⁹ Česká pojišťovna je člen významné české finanční skupiny PPF Group.

Dalším takovým případem je Finanční skupina Komerční banky, kterou k 31. prosinci 2005 tvořilo deset společností, ve kterých Komerční banka uplatňovala jistou úroveň kontroly. Sedm společností finanční skupiny KB jsou dceřiné společnosti s rozhodujícím vlivem Komerční banky a tři jsou přidruženými společnostmi s podstatným vlivem. Mimo účastí ve finanční skupině si KB zachovala několik strategických účastí s 20% nebo nižším podílem na základním kapitálu, včetně společností Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s., (13 %) a Burza cenných papírů Praha, a.s., (7,9 %). Toto spojení můžeme vidět v Příloze č. 6.

3. Kapitálová provázanost bank a průmyslového sektoru

Problémy bankovního sektoru mohou být vyvolány i kapitálovými vazbami bankovních subjektů na podnikatelský sektor. Příkladem mohou být v devadesátých letech na Slovensku Východoslovenské železářny (dále VSŽ), které na počátku roku 1997 ovládly Investiční a rozvojovou banku a v průběhu roku způsobily, že se nejprve dostala do problémů s likviditou a prosinci na ni byla uvalena nucená správa. VSŽ se kromě toho pokoušely v roce 1998 ovládnout Slovenskou pojišťovnu a v současnosti mimo jiné vlastní leasingovou společnost, mají podíl v šesti finančních společnostech a řídí zdravotní pojišťovnu.

Jako příklad výrazné propojenosti bank a průmyslových firem bývá často uváděno Německo. Je třeba si ale všimnout, že jejich silné postavení ve firmách nevyplývá z přímého vlastnictví akcií průmyslových firem bankami ale že je důsledkem tzv. „proxy-systému“. V něm se jedná o předání hlasovacího práva akcionářem třetí osobě, tj. že akcionáři předají svoje práva správcům portfolií, což jsou v Německu právě banky. Jak je vidět rozhodovací pravomoci jsou zde přenesené a proto banky nenesou riziko spojené s činností a případně krachem ovládané společnosti. Možnost využití, resp. zneužití jejich pozice je ovšem výrazně omezena mechanismem fungování ovládaných akciových společností¹⁰ i legislativou.

V České republice se velké banky negativnímu hodnocení kapitálové účasti ve firmách, zprostředkované investičními fondy, brání. Tvrdí, že jejich účast není příliš významná

¹⁰ Valná hromada volí polovinu členů dozorčí rady, druhou volí pracovníci a jejich odborové svazy. Dozorčí rada pak jmenuje představenstvo, které je řídicím orgánem společnosti.

a že nikdo přesvědčivě neprokázal negativní účinky této účasti. Kapitálovou účast však už odsoudil jak Mezinárodní měnový fond, tak Světová banka, či Banka pro mezinárodní platby. Poukazují shodně zejména na problém morálního hazardu a na možnost, že banka bude zejména v těžkých obdobích řešit své problémy na úkor vlastněných firem.

Mezi nejčastěji uváděné negativní rysy kapitálového propojení bankovního a průmyslového sektoru v České republice patří to, že banky¹¹:

1. rozhodují o způsobu financování firem
 - vlastnictví fondů x monopolní postavení na trhu úvěrů
 - banky vlastní burzu, mohou tedy ovlivňovat oba možné zdroje krytí financí firmy
2. úvěrují špatné firmy a oddalují jejich bankrot
 - to je kromě vlastnické provázanosti ovlivněno i legislativními podmínkami, zejména do současné doby nefungujícím právním institutem bankrotu
3. nevyvíjejí dostatečný tlak na výkonnost firem
 - neochota podílet se na řízení firem
4. zneužívají informace o firmách
5. podílí se na málo transparentní struktuře finančního trhu
 - to vede k nezájmu o český kapitálový trh
 - v poslední době se ale situace výrazně zlepšila

Příkladem propojení bankovního sektoru s průmyslovým může být nedávný vstup bankovní skupiny UniCredit do tuzemské společnosti C. S. Cargo. UniCredit Group je jedna z největších bankovních skupin v Evropě. Prostřednictvím své investiční odnože CA IB Merchant Banking koupila menšinový podíl v ovládající společnosti Trifid International. Podíl UniCreditu v C.S. Cargo dosáhne 30 %, přičemž majoritními vlastníky zůstanou i nadále dosavadní akcionáři finanční skupiny Trifid. Společnost C.S. Cargo, která je jedním z největších poskytovatelů logistických služeb na českém a slovenském trhu, si od příchodu nového akcionáře slibuje další posílení své tržní pozice, které jí napomůže společnosti v uskutečňování rozvojových cílů.

Podle jednoho z představitelů skupiny UniCredit zvolila společnost logické a moderní řešení, protože: „Klasické půjčky pomalu nahrazují investice formou podílového vlastnictví.“ Společnost Unicredito prý také pomůže C. S. Cargo při plánovaném uvedení na burzu.¹²

¹¹ Pramen [9]

¹² Pramen [6]

Závěr

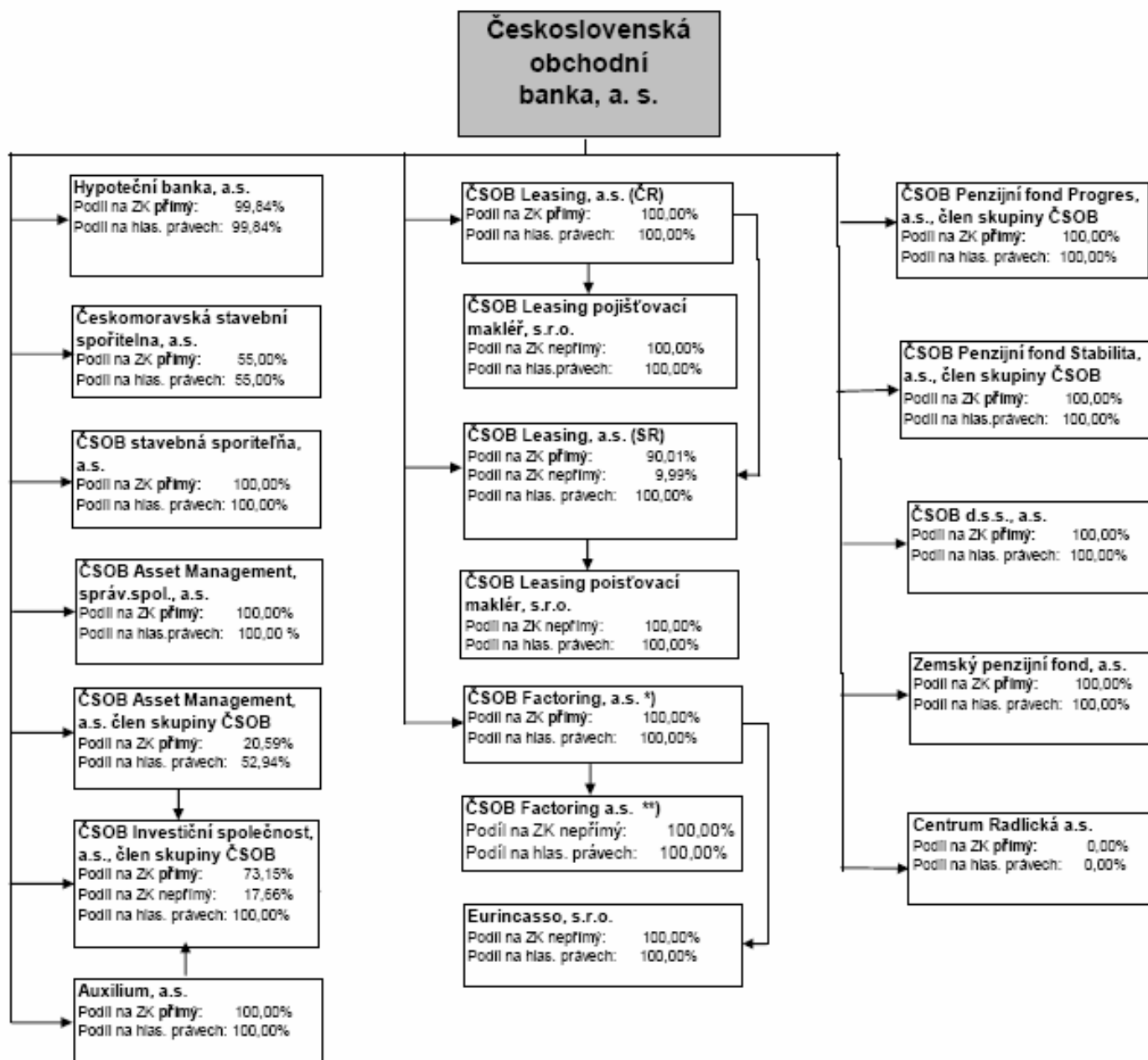
Charakteristických rysem bankovního sektoru je dominantní pozice velkých bank. V současné době ovládají tuzemský trh čtyři velké banky. Všechny velké banky jsou v rukou strategických zahraničních investorů z členských zemí EU. Změny, ke kterým došlo v průběhu roku 2005, vyplývají z potřeb přizpůsobení se podmínkám trhu, organického růstu a využití možností, které skýtá finančním subjektům licencovaným v zemích Evropské unie jednotná bankovní licence.

Stejně jako ve světě vidíme už i v České republice finanční skupiny vedené bankami, které jsou součástí nadnárodních finančních skupin. Tyto bankovní finanční skupiny většinou zahrnují pojišťovnu, penzijní fond, investiční společnost, stavební spořitelnu, podílové fondy, leasingovou společnost, factoringovou společnost apod. Touto formou banky zvyšují efektivnost, využívají obchodní sítě v rámci finanční skupiny, zvyšují výtěžnost klienta prostřednictvím komplexní obsluhy a nabídky kombinovaných produktů, rozvíjejí křížový prodej produktů členů skupiny (například zmíněná eBanka, a.s.). Banky se tak účastní na výsledcích ostatních subjektů finančního trhu. Dalším možným pozitivem může být i centralizace a sdílení činností v rámci finančních skupin mateřských bank na úrovni, která není v rozporu s platnými právními předpisy. To je zdrojem úspor a povede ke snižování rizika. Přínosem je v neposlední řadě i získání kvalitního know-how.

To jak mohou být banky kapitálově propojeny jsem rozebral v kapitolách jedna až tři. Že to však nemusí mít jen výše zmíněné kladné dopady bylo názorně ukázáno na konci kapitoly č. 3. Jako nejvíce riziková se jeví kapitálová provázanost bankovního sektoru a ekonomiky jako celku. Zapojováním tuzemských bank do nadnárodních bankovních skupin dochází celosvětovému propojování bankovního sektoru, což má spoustu kladných dopadů, ale můžeme vidět i záporné efekty, jako například předpokládaný pokles investic na kapitálovém trhu do tuzemských společností¹³ způsobený tím, že investovat svěřené prostředky budou zřejmě jen centrály bankovních skupin v zahraničí, které si raději vyberou možnost investovat např. do akcií mezinárodní a hlavně známé a transparentní firmy než do české společnosti. Faktem ovšem zůstává, že navzdory jmenovaným negativům bude zřejmě růst bankovních skupin a kapitálového propojení pokračovat.

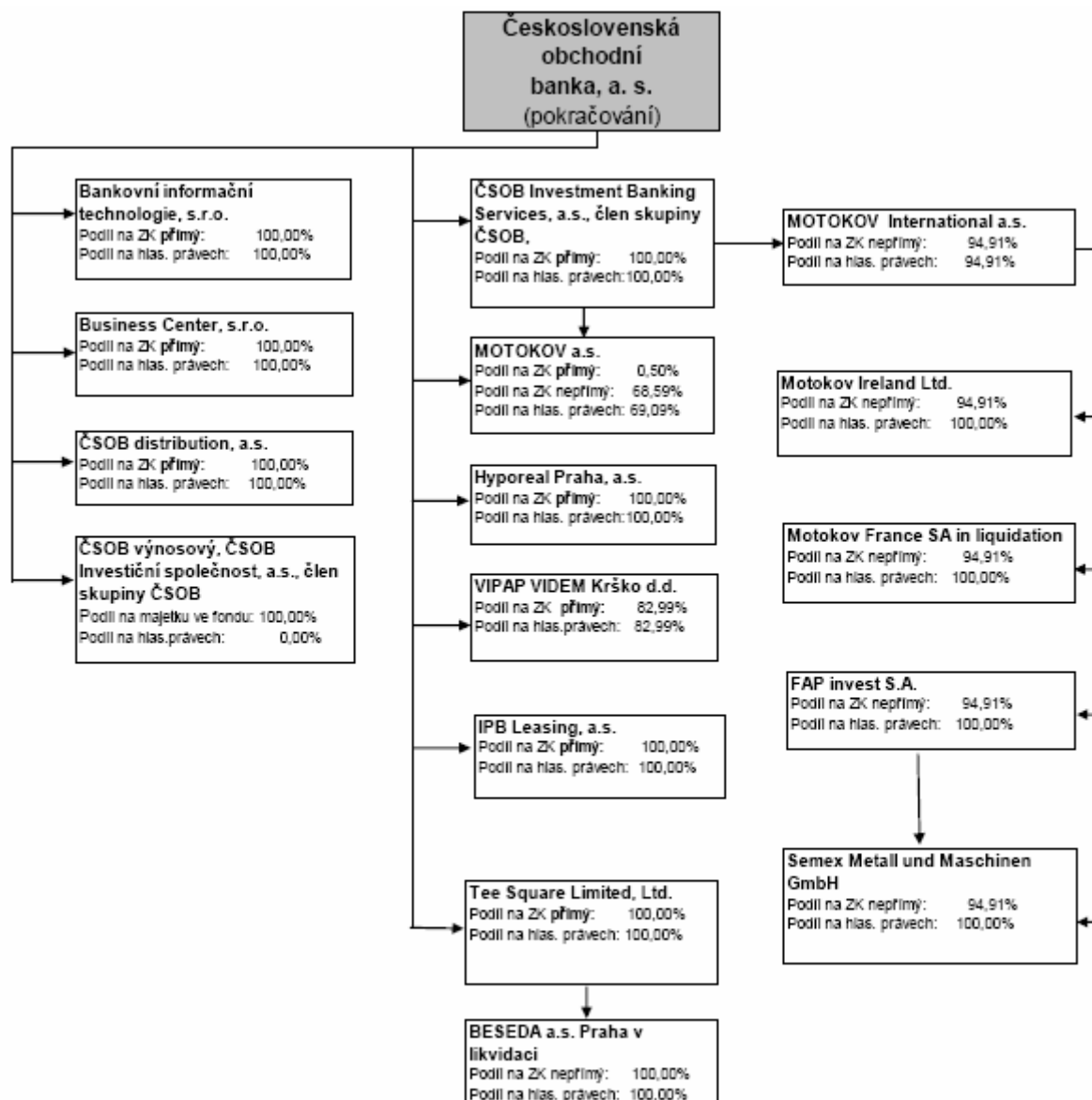
¹³ předpokládaný po zavedení jednotné měny Euro

Příloha č.1.: Skupina ČSOB – první část

Pramen: [4], konkrétně <http://www.csob.cz/bankcz/cz/Csob/O-CSOB/O-nas/Skupina-CSOB/default.htm>

Příloha č. 2.: Skupina ČSOB – druhá část

*) ČR; změna názvu obchodní firmy od 14. srpna 2006 (dříve O.B.HELLER a.s.).

***) SR; změna názvu obchodní firmy od 8. srpna 2006 (dříve OB HELLER Factoring a.s.).

Pramen: [4], konkrétně <http://www.csob.cz/bankcz/cz/Csob/O-CSOB/O-nas/Skupina-CSOB/default.htm>

Příloha č. 3.: Členové Skupiny Raiffeisen Zentralbank Österreich AG v Evropě k 31.12. 2006¹⁴

- Raiffeisen Zentralbank Wien (Rakousko)
- Tatra banka, a.s. (Slovensko)
- Raiffeisen Bank Rt. (Maďarsko)
- Raiffeisen Bank Polska S.A. (Polsko)
- Raiffeisenbank Bulgarien EAD (Bulharsko)
- Raiffeisenbank Austria d.d. (Chorvatsko)
- Raiffeisenbank Austria (Rusko)
- Priorbank JSC (Bělorusko)
- Raiffeisen Bank Sh.A. (Albánie)
- Raiffeisen Bank d.d. Bosna i Hercegovina
- Raiffeisen Bank S.A. (Rumunsko)
- Raiffeisenbak a.s. (Srbsko)
- Raiffeisen Bank Kosovo JSC
- Raiffeisen Krekova Banka d.d. (Slovinsko)
- RZB pobočka Londýn
- Impexbank (Rusko)
- Aval Bank (Ukrajina)

¹⁴ Pramen Raiffeisen Zentralbank Österreich AG, čerpáno z Pramene [11].

Příloha č. 4.: Skupina KBC ve střední Evropě (stav majetkových účastí KBC ke dni 28. února 2007)

Země	Bankovní a pojišťovací společnost	Účast v procentech (přímá a nepřímá)
Česká republika	ČSOB (banka, vstup při privatizaci v roce 1999)	97,5
	ČSOB Pojišť'ovna (pojišť'ovací společnost, vstup KBC v roce 2002)	97
Maďarsko	K&H Bank (banka, vstup při privatizaci v roce 1997)	100
	K&H Insurance (pojišť'ovací společnost, vstup 1992)	100
	Equitas (on-line broker v oblasti retailu, akvizice 11. 1. 2006)	
Polsko	Kredyt Bank (banka, vstup v roce 1996)	86
	Warta and Warta Life (pojišť'ovací společnost, vstup v roce 2000)	100
Slovensko	ČSOB (banka)	viz ČR
	ČSOB Poist'ovna (pojišť'ovací společnost)	87
Slovinsko	NLB (banka, vstup KBC po částečné privatizaci v roce 2002)	34
	NLB Vita (pojišť'ovací společnost, založeno společně s NLB Banka v roce 2003)	50
Bulharsko	DZI Insurance (největší pojišť'ovací společnost v zemi, akvizice 30.1. 2007) Tržní podíl: životní pojištění / neživotní pojištění: 18 % / 26 % počet poboček: 200 počet prodejních agentů: 9.000	70
	DZI Invest (stock broker, akvizice 2007)	
Rumunsko	Romstal Leasing (akvizice 15. 12. 2006) počet poboček: 20	
	INK Insurance Broker (akvizice 15. 12. 2006)	
	Swiss Capital Stock Broker (akvizice 21. 12. 2006) nezávislý broker (2. největší v zemi)	
Srbsko	A Banka (akvizice 3. 1. 2007) - poboček a expozitur: 42	

Pramen [4]

Příloha č. 5.: Členové Skupiny České spořitelny, a.s.

Česká spořitelna, a.s	Česká republika
Dceřiná společnost s přímou majetkovou účastí nad 25 % základního kapitálu	Stát
Consulting České spořitelny, a.s.	Česká republika
Factoring České spořitelny, a.s.	Česká republika
Informatika České spořitelny, a.s.	Česká republika
Investiční společnost České spořitelny, a.s.	Česká republika
Leasing České spořitelny, a.s.	Česká republika
Realitní společnost České spořitelny, a.s.	Česká republika
Penzijní fond České spořitelny, a.s.	Česká republika
CS Investment Limited	Guernsey, Normanské ostrovy
Czech TOP Venture Fund B. V.	Nizozemsko
brokerjet České spořitelny, a.s.	Česká republika
Stavební spořitelna České spořitelny, a.s.	Česká republika
Pojišťovna České spořitelny, a.s.	Česká republika
Erste Corporate Finance, a.s.	Česká republika
s Autoleasing, a.s.	Česká republika
CS Property Investment Limited	Kypr
REICO investiční společnost České spořitelny, a.s.	Česká

Pramen [3]

Příloha č. 6.: Členové skupiny Komerční banky, a.s.

Pramen [7]